

بسم الله الرحمن الرحيم

نخستین مجموعه استفتائات

معماری-شهرسازی-مدیریت شهری

از محضر حضرت آیت الله المعظمی سیستانی

بخش اول معماری :

1- آیا مهندس معمار می تواند از اجزایی چون شیشه درجایی از منزل استفاده نماید که بخاطر طرح او، در بعضی از اوقات شبانه روز قسمتهای داخلی منزل، قابل رویت و موجب مزاحمت یا معذب بودن ساکنین یا به گناه افتادن همسایگان شود؟

آیت ا... سیستانی: ساخت آن اشکالی ندارد مگر آنکه نوعاً موجب فساد باشد ولی بر استفاده کنندگان لازم است مراعات مسایل شرعی را بنمایند. و سزاوار است منازل طوری ساخته شود که از دید نامحرم جلوگیری نماید.

2- حکم استفاده از مصالح و نمادهای نمادکاری که در غرب برای شناسایی بناهایی با استفاده های غیر اخلاقی استفاده می شود چیست؟

آیت ... سیستانی: به طور کلی هرکاری که ترویج و یا تقلید از فرهنگ غرب است، جایز نیست.

3- آیا طراحی و ساخت خانه و آپارتمانی که صدای محارم از آن به بیرون یا به خانه همسایه منتقل شود مباح است؟

آیت ... سیستانی: ساختن اینگونه خانه ها اگرچه شایسته مسلمان نیست لکن نمی توان گفت حرام است و این خانم ها هستند که باید مواظب باشند صدای آنها موجب جلب توجه نامحرم نشود.

4- آیا حتما اطاق والدین باید از اطاق فرزندان جدا باشد؟

آیت ... سیستانی: اری اطاق خلوت والدین باید جدا باشد، و فرزندان را آگاهی دهند که هنگامی که می خواهند به اینجا وارد شوند حتما در بزنند و اجازه بگیرند.

5- تعبیه پنجره ای که به حیاط همسایه مشرف هست استفاده اش جایز است؛ به عنوان نورگیر چه طور؟

آیت ... سیستانی: استفاده از پنجره ای که مشرف به خانه همسایه و مزاحمت برای آنان باشد جایز نیست.

6- طراحی و ساخت حمام جداگانه وصل به اتاق والمدين چه حکمی دارد؟

آیت ... سیستانی: اشکال ندارد.

7- آیا طرح اتاق والمدين باید رو به قبله باشد؟

آیت ... سیستانی: لازم نیست.

8- آیا اتاق خواب فرزندان ذکور واناث باید جدا باشد؟

آیت ... سیستانی: واجب نیست، ولی بهتر ان است که جدا باشد.

9- اخیراً در مجتمعهای مسکونی طراحان اقدام به طراحی استخر در طبقات زیرین ساختمان مینمایند. با توجه به استفاده مختلط برخی افراد از این استخرها ، طراحی آن برای مهندس معمار چه حکمی دارد ؟ اگر طراح از سرنوشت خانه بعد از ساخت باخبر نیست آیا این اقدام جایز است؟

آیت ... سیستانی: طراحی آن برای مهندس اشکال ندارد لکن کسانی که از ان استفاده می کنند اگر زن و مرد به صورت مختلط از ان استفاده کنند کار حرام و گناه بسیار بزرگی مرتکب شده اند.

10- آیا الزاماً محل عبادت و خواب در خانه باید جدا باشد؟

آیت ... سیستانی: خیر لازم نیست.

11- نظر دین در خصوص مکان یابی سرویس های بهداشتی چیست؟ آیا قرارگیری توالت در ابتدای ورودی آپارتمان جایز است؟

آیت ... سیستانی: فی نفسه منعی ندارد.

12- استفاده از آشپزخانه اپن در بیوت مسلمان جایز است؟

آیت ... سیستانی: ساکنین و استفاده کنندگان از محلّ لازم است مسائل محرم و نامحرم را رعایت کرده و از اختلاط حرام پرهیز نمایند و شایسته است طراحان و معماران در ایجاد فضایی که زمینه تلاقی کمتر نامحرمین را فراهم کند، تلاش نمایند همچنان که در معماری قدیمی اسلامی قسمت اندرونی و بیرونی به صورت جداگانه بوده است.

13- آیا المزاما مساجد باید دارای مناره باشد؟

آیت ... سیستانی: خیر

14- نوشتن وان یکاد و آیات مشابه برای سردرساختمان های چند طبقه چه حکمی دارد؟ خصوصاً که افراد زیادی بالماتر

از محل نصب آیه در سردر زندگی میکنند.

آیت ... سیستانی: صدق هتک حرمت به مقدّسات و آیات قرآن و عدم آن عرفی است و ظاهراً در این مورد صدق نمی‌کند.

15- احداث و طراحی خانه ها به ضرورت ضوابط حاکم به نوعی است که در موارد زیادی اتاق خواب و یا آشپزخانه دو واحد مستقل از یک نورگیر نورمیگیرند و لذا کاملاً بهم اشراف و ارتباط دارند. این نوع طراحی چه حکمی دارد؟

آیت ... سیستانی: از آنجا که استفاده از چنین مکان‌هایی لزوماً مستلزم گناه نیست کما اینکه ممکن است مواردی چون پدر و فرزند در هریک از واحدها زندگی کنند یا ... منع به طور کلی نیست و بر استفاده کنندگان لازم است مسائل شرعی را رعایت نمایند.

16- جان پناه - دیوار بالای پشت بام - به نظر شارع مقدس حداقل باید چقدر باشد؟ آیا رفع خطر سقوط از بام کافیسست یا باید مانع دید همسایگان به بام همدیگر هم بشود؟

آیت ... سیستانی: امر مذکور دائر مدار کیفیت استفاده از پشت بام است و حکم موارد آن فرق می‌کند و در روایت نقل شده است لب بام هم سطح بام نباشد و حائلی به اندازه دو ذراع بلندتر داشته باشد و در بعض روایات یک ذراع و یک و جب ذکر شده است.

و در حدیث نقل شده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله مسلمانان را از خوابیدن بر بامی که دیوار ندارد نهی کرده و فرموده‌اند: هر کس بر بام بدون دیوار بخوابد، از امان خدا بیرون رفته است.

17- استفاده از مبل و صندلی در مساجد جایز است؟

آیت ... سیستانی : فی نفسه مانعی ندارد مگر اینکه به لحاظ اِشغالِ مقداری از مکانِ مسجد، مزاحمت برای نمازگزاران داشته باشد.

18- آیا مساجد باید دارای وضوخانه باشد؟

آیت ... سیستانی : خیر

19- حداقل های الزامات مکانی و امکاناتی برای اطلاق عنوان مسجد به آن مکان را از لحاظ شرعی بفرمایید؟

آیت ... سیستانی : چنانچه شخصی زمین ملکی را به عنوان مسجد وقف نماید، حکم مسجد دارد و برای وقف کردن مکانی به عنوان مسجد، شرایط خاصی غیر از شرایط عمومی مال موقوفه که در رساله ها ذکر شده است وجود ندارد، هر چند خوب است موقعیّت و خصوصیّت فعلی و آینده محل را قبل از وقف مکان، مدّ نظر قرار دهند تا بعداً موجب زحمت افراد و بروز مشکلات نگردد.

20- آیا در مساجد امروز و با توجه به نیازهای جامعه امروزی احداث مساجد بدون پارکینگ، آسانسور، ومهدکودک و فضای نگهداری کودکان و نیز فضای مناسب برای استقرار تشکلهای مذهبی مانند بسیج ، جایز است ؟

آیت ... سیستانی : بلی جایز است و لازم است شأن و قداست مساجد حفظ شود و از امور متفرقه در مساجد که مناسب با شأن و قداست مسجد نیست پرهیز شود و رعایت بعض موارد مذکور در سؤال به حسب اختلاف موقعیتها گاه پسندیده و گاهی هم بدون رجحان و در برخی موارد ناپسند و مرجوح می باشد.

21- استفاده از نقوش برجسته ی اماکن مذهبی چون خانه خدا و طواف کنندگان و... در مساجد جایز است؟

آیت ... سیستانی: نقش انسان یا موجودی ذی-روح دیگر، اگر برجسته و مجسم باشد، ساخت آن بنا بر احتیاط حرام می-باشد و چنانچه برجسته و مجسم نیست، احتیاط مستحب است مسجد را با آن زینت نکنند.

22- آیا می توان از نماکاری ها و سبک های معماری غربی در معماری شهرهای مملکت اسلامی استفاده کرد؟ اگر مرسوم باشند این موضوع چه حکمی دارد؟

آیت ... سیستانی: اگر سبک-ها طوری نباشد که موجب اشاعه فساد در جامعه گردد، فی نفسه حرام نیست هر چند شایسته است فضای شهر ونمای خانه-ها طوری طراحی شود که معنویّت را به جامعه تزریق کند.

23- آیا میتوان در پارک سازی شهرهای مسلمین از مدل های خارجی پارک سازی استفاده نمود؟

آیت ... سیستانی: پاسخ از جواب قبلی معلوم است.

24- آیا طراحی فضاهای اجرایی موسیقی در پارک ها جایز است؟

آیت ... سیستانی: نواختن موسیقی حرام و مهیّا کردن فضایی برای آن جایز نیست.

25- آیا خانم‌ها می‌توانند در پارک‌ها ورزش کنند و یا باید فضاهایی جداگانه برای ورزش تعبیه نمود؟ آیا مهندس معمار طراح پارک شرعاً اجازه طراحی فضای ویژه بانوان را دارد؟ اگر منجر به تقویت سلامت بانوان مسلمان شود این امر -طرا جی پارک با حفظ حریمهای بصری و رفع امکان دید نامحرم چه حکمی دارد؟

آیت ... سیستانی: چنانچه به حدّ اسراف نرسد اشکال ندارد و عوامل مختلف در تحقق اسراف دخیل است که تشخیص موضوع به عهده مکلف بوده و مقررات در مصرف برق نیز رعایت گردد.

26- آیا می‌توان بنایی ساخت که براماکن عالیه اسلامی چون مکه مکرمه و یا حرم ائمه اطهار(ع) اشرافیت دارد و عظمت معماری ایشان را خدشه دار می‌کند؟

آیت ... سیستانی: سزاوار نیست بلکه چنانچه عرفاً هتک حرمت نسبت به اماکن مقدسه شمرده شود جایز نیست و تشخیص موضوع عرفی با مکلف می‌باشد.

27- آیا نگهداری حیواناتی چون سگ و کبوتر در خانه که باعث آلودگی می‌شوند جایز است؟

آیت ... سیستانی: نگهداری حیواناتی مانند کبوتر چنانچه عرفاً مصداق ایذاء همسایگان و ... نباشد، فی نفسه بلا مانع است اما نگهداری سگ در منزل مسکونی، کراهت دارد و در روایت نقل شده در خانه‌ای که سگ نگهداری می‌شود فرشتگان داخل نمی‌شوند.

شایان ذکر است سگ، نجس المعین است و رطوبت‌های او نجس می‌باشد و به هر جا سرایت کند آن را نجس می‌کند لذا نگهداری آن در منزل معمولاً موجب محذور شرعی در طهارت و نجاست می‌گردد و در مورد نجاست سگ فرقی بین سگ زینتی و غیر زینتی، سگ کوچک یا بزرگ، سگ تربیت شده و غیر آن نیست.

28- حکم بنایی که ارتفاعش باعث سایه اندازی و یا ممانعت رسیدن نور آفتاب به همسایه و یا معابر می شود چیست؟

آیت ... سیستانی: به طور کلی اگر از تصرف مالک در ملک خویش ضرر قابل توجهی به همسایه اش برسد، در صورتی که چنین ضرری بین همسایگان متعارف باشد جایز است و گرنه جایز نمی باشد و تشخیص موضوع عرفی با مکلف است.

29- آیا طراحی سردر ساختمانها به نحوی که در شب پلاک آنها قابل مشاهده نباشد بلاشکال است؟

آیت ... سیستانی: اشکالی ندارد.

30- آیا طراحی مغازه - با نوع حرفه ای که نیاز به توقف اتوموبیل مشتری ها دارد - در مکانهای دارای محدودیت پارک در شهر جایز است؟

آیت ... سیستانی: فی نفسه مانعی ندارد امّا لازم است صاحبان اتوموبیل ها هنگام توقف موجب سدّ معبر یا ایذاء دیگران نشوند و اگر طوری است که ایجاد چنین مغازه ای در چنین محلی متعارف نیست و خواه ناخواه هر چند با رعایت و دقت، باعث آزار دیگران (مثلاً همسایگان) می شود به نحوی که ایذاء دیگران عرفاً مستند به صاحب مغازه شمرده می شود جایز نمی باشد.

31- آیا مهندس معمار می تواند ساختمانی با تراکم بالا- تعداد طبقات زیاد- طراحی کند که مشرف به خانه مردم باشد؟

آیت ... سیستانی: فی نفسه مانعی ندارد لکن اگر احداث این ابنیه به نحوی است که ضرر قابل توجهی بر همسایگان وارد می-آید و این امر غیر متعارف باشد (مثلاً منطقه مسکونی است که نوعاً خانه-ها کم ارتفاع است و منزل مرتفع مزبور در آن محل متعارف نیست و عرفاً ایذاء همسایگان صدق می-کند) جایز نمی-باشد، امّا اگر ضرر قابل توجهی بر همسایگان وارد نشود یا آنکه ضرر قابل توجه امر متعارف و معمولی باشد اشکال ندارد و این مطلب به حسب موارد و ازمینه و امکانه مختلف است، البته شایسته است در کشور اسلامی منازل طوری ساخته شود که داخل خانه-های مجاور قابل رؤیت نباشد تا از طرفی زمینه گناه برای بعضی فراهم نشود و از طرفی ساکنین منازل مجاور به راحتی از خانه خود که مسکن که محل سکونت و آرامش آنهاست، استفاده نمایند.

32- آیا در طراحی خانه؛ مستحب است چپش اتاق ها به گونه ای باشد که تمام اتاق ها رو به قبله باشد؟

آیت الله سیستانی: رو به قبله قرار گرفتن در حالات مختلفی از جمله مستحب شمرده شده است و تبعاً طراحی و ساختن بنا به شیوه ای که زمینه آن را فراهم کند از باب کمک در انجام خیر بی-اجر نخواهد بود، اگر چپش اتاق-ها به این مسئله کمک می-کند بهتر است این مسئله رعایت گردد.